

درس خارج اصول استاد حاج سید مجتبی نورمفیدی

موضوع کلی: امارات و ظنون
موضوع جزئی: ۵. حجیت خبر واحد - ادله حجیت خبر واحد - دلیل پنجم: سیره عقلاء -
ماه رمضان فرصتی برای بازگشت به توحید - وظایف اجتماعی در ماه رمضان
سال شانزدهم
جلسه: ۸۷
تاریخ: ۶ اسفند ۱۴۰۳
مصادف با: ۲۵ شعبان ۱۴۴۶

«الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد وآله الطاهیرین و اللعن علی اعدائهم اجمعین»

دلیل پنجم: سیره عقلاء

درباره حجیت خبر واحد تا اینجا چند دلیل را مورد بررسی قرار دادیم؛ عقل، کتاب، سنت و اجماع. دلیل پنجم که مهم‌ترین دلیل حجیت خبر واحد است، سیره عقلاء می‌باشد. محقق خراسانی این دلیل را به عنوان یکی از وجوه تقریر اجماع ذکر کرده، ولی در واقع این یک دلیل مستقلی است. بسیاری با رد دلایل چهارگانه به این دلیل استناد کردند و این دلیل را مهم‌ترین و قوی‌ترین دلیل بر حجیت خبر واحد می‌دانند. این دلیل از آنجا که هم مهم‌ترین دلیل است و هم بحث آن نسبتاً مبسوط است؛ اگر بخواهیم وارد این بحث شویم در این یکی دو جلسه به جایی نخواهیم رسید، لذا بحث از این دلیل را به بعد از ایام ماه مبارک رمضان موکول می‌کنیم.

ماه رمضان فرصتی برای بازگشت به توحید

چند کلمه‌ای درباره این ماه و وظایفی که بر عهده ما می‌باشد، عرض می‌کنم و همه شما را به خداوند تبارک و تعالی می‌سپارم و از همه شما التماس دعا دارم. ماه رمضان که اوصاف برجسته‌ای برایش ذکر شده، ماهی است که برای سلامتی روح و جسم انسان بسیار اهمیت دارد. این یکی از الطاف خداوند است که در این عالم کثرات و عالم طبیعت و ماده که هر گوشه و هر جا و هر لحظه و هر زمانش می‌تواند برای انسان رهن باشد و ذهن و روح ما را در مظاهر این عالم فرو ببرد و توجه ما را از حق تعالی منحرف کند و ما را از توحید دور نماید؛ خداوند یک فرصت و زمانی را در قالب دستور و تکلیف برای ما فراهم کرده که به اصل خویش برگردیم، یک فرصتی را در اختیار ما گذاشته برای پاک‌سازی، برای بازیابی خویشتن، برای بازگشت به سوی توحید، این یک فرصت استثنایی و از الطاف ویژه خداوند است.

ممکن است به ظاهر کسی گمان کند گرسنگی و تشنگی با سختی همراه است. این طبیعی است، اینکه انسان در مقابل مشتهیات مقاومت کند، زمانی که میل به خوردن دارد، زمانی که میل به نوشیدن دارد، زمانی که میل به برخی استمناعات دنیوی دارد، در مقابل این میل درونی بایستد و حتی خواهش مشروع نفس را هم برآورده نکند، مشکل است. خواهش‌های مشروع نفسانی بعضاً در ماه رمضان تبدیل به خواهش نامشروع می‌شود، آب خوردن که مشروع است، در روز ماه رمضان نامشروع است. این محدودیت و تکلف و سختی به هدف بازگرداندن انسان به سوی حق تعالی و برگشت به مسیر سعادت و هدایت است. لذا از این منظر باید قدردان باشیم، باید از ظرفیت و فرصت این ماه استفاده کنیم تا خدای نکرده استمرار آلودگی‌های روحی و بیماری‌های روحی ما را به یک نقطه غیر قابل بازگشت نبرد. جسم انسان وقتی گرفتار آفت می‌شود، اگر زود شناخته شود، قابل درمان است، اما اگر پنهان بماند و

عمیق شود، به مرحله‌ای می‌رسد که دیگر قابل درمان نیست. آفت‌های روح هم این چنین است. ماه رمضان در واقع یک چکاپ سالانه روحیست. یعنی خداوند همه بندگان را در ماه رمضان به سوی چکاپ کردن خود فرا می‌خواند، یک فراخوان عمومی است، مثل بعضی از طرح‌های غربالگری که سلامت کودکان را در چشم یا در دیابت یا در فشار خون مورد بررسی قرار می‌دهند، این هم یک غربالگری روحی است به شرط اینکه ما به فلسفه ماه رمضان و اهمیت آن و غرض و مقصد آن توجه کنیم.

رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم می‌فرماید: «الصَّيَّامُ ابْتِلَاءٌ لِإِخْلَاصِ الْخَلْقِ» روزه یک آزمایشی است تا به وسیله آن اخلاص خلق آزموده شود. ابْتِلَاءٌ لِإِخْلَاصِ الْخَلْقِ؛ به معنای دقیق‌تر یک گرفتاری است، یک آزمایشی است تا خلق خالص بشوند، برای اینکه انسان از این آلودگی‌ها پاک شود، خالص شود، خالص شدن با این مشقت‌ها مقدور است، بدون این مشقت امکان ندارد انسان بتواند از این آلودگی‌ها رها شود. آنگه قرار باشد روال زندگی بر همان اساس پیش رود، انسان همانطوری که همه ایام می‌خورد و می‌آشامد و زندگی می‌کند، در این مدت نیز همین کار را بکند، این چیزی را تغییر نمی‌دهد؛ پرهیزهای غذایی در هنگام بیماری‌های جسمی یکی از راه‌های خالص شدن از بیماری است، کسی که مریض می‌شود، به او می‌گویند این غذا را نخور، این غذا را بخور، دارو به او می‌دهند. همه پرهیزهایی که در رمضان مورد سفارش قرار گرفته، برای پاکسازی روحی و حتی جسمی است، برای اخلاص است، برای خالص کردن است. دکتر که می‌گوید این غذا را نخور، اگر بخوری خوب نمی‌شوی، باید به آن توجه کرد. روح بشر هم همین است. این پرهیزهایی که در ماه رمضان باید بکند اینها برای خوب شدن او و دور شدن او از ویروس‌های ناسالم روحی است که گرفتار آن شده است.

خداوند علاوه بر اینکه این ظرفیت را فراهم کرده، یک پاداش‌ها و مزیت‌هایی را هم باز به انسان عطا کرده است، گویا می‌گوید: باید پرهیز بکنید تا پاک شوید، سپس برای ترغیب مردم به این مسیر، می‌گوید کار خوب در این ایام مضاعف است و خدا همه گناهان شما را پاک می‌کند.

رسول خدا می‌فرماید: «شَهْرُ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَهُوَ شَهْرٌ يُضَاعَفُ اللَّهُ فِيهِ الْحَسَنَاتُ وَيَمْحُو فِيهِ السَّيِّئَاتُ وَهُوَ شَهْرُ الْبَرَكَهَاتِ» اگر کسی در قالب این برنامه غربالگری روحی قرار بگیرد، خدا او را مثل کسی قرار می‌دهد که تازه متولد شده است «بمحو فيه السيئات» همه آلودگی‌های روحی او را پاک می‌کند، همه گناهان او را، همه آن نقاط سیاهی که در او وجود داشته تبدیل به سفیدی می‌شود «بمحو فيه السيئات»؛ و آن وقت کارهای خوب او برجسته و بزرگ می‌شود، این تمام وجود او را در بر می‌گیرد. این یک عنایت ویژه است که خداوند تبارک و تعالی به انسان ارزانی داشته است.

لذا در این ماه باید به قله‌ها فکر کرد فقط پاک‌سازی روحی، بلکه رشد و تعالی تکامل؛ فرق می‌کند اینکه انسان فقط سالم باشد یا خیلی سالم شود، قوی شود، توانمند شود، ابدی شود، یعنی افق حرکت و افق مقصد خودش را خیلی خیلی بالاتر قرار بدهد.

رسول خدا می‌فرماید «إِنَّ أَبْوَابَ السَّمَاءِ تُفْتَحُ فِي أَوَّلِ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَلا تُغْلَقُ إِلَى آخِرِ لَيْلَةٍ مِنْهُ»؛ درهای آسمان در اولین شب از ماه رمضان به سوی انسان باز می‌شود و تا آخرین شب بسته نمی‌شود.

این باز شدن درها به چه معناست؟ یک بخشی از درهای رحمت الهی پاک شدن گناهان است، یک بخشی از آن درهای عروج انسان و اوج گیری انسان است. اینکه انسان بصیرت پیدا کند، فکر و ذهن و روحش را از سطح زندگی خودش بالاتر ببرد و به یک

حقایق برتری دست پیدا کند، راه به ملکوت پیدا کند این راه باز است. این نعمت نیست؟ این لطف نیست؟ اینکه مسیر بیماری متوقف شود، بعد این همه جایزه و پاداش برای کسی که می‌خواهد خودش را سالم کند، نه تنها سالم کند بلکه قوی شود، قهرمان شود. لذا بر ماست که از این فرصت از این نعمت نهایت استفاده را ببریم و خدایی نکرده به گرسنگی و تشنگی تنها، نگذرانیم. سعی کنیم قلبمان را سالم کنیم، روحمان را از کدورت‌ها، کینه‌ها، حسادت‌ها، بدخواهی‌ها، سوءظن‌ها دور کنیم، چه اینکه انسان هرچه قلبش و روحش سالم‌تر باشد، برزخ بهتری هم دارد. آیا می‌خواهیم عذاب‌های ما در برزخ کم شود؟ می‌خواهیم در برزخ در روح و ریحان باشیم؟ به هر حال باید به این جهت توجه کنیم که در این ایام نهایت استفاده را از فرصت‌ها ببریم و اگر می‌خواهیم در دنیا و آخرت زندگی آرام داشته باشیم هیچ راهی جز این پاکسازی‌های روحی نیست.

برزخ ما، نوع مردن ما، سكرات موت، عالم قبر و برزخ و همینطور بعد آن تا قیامت؛ تماماً در گرو نوع نگاه ما و زندگی ما در این عالم است. آدمی که با حسادت زندگی می‌کند و عذاب می‌کشد، این عذاب با او به عالم برزخ منتقل می‌شود و آنجا هم عذاب می‌کشد اگر می‌خواهیم راحت زندگی کنیم، می‌خواهیم راحت بمیریم، می‌خواهیم برزخ راحت سپری شود، باید دل‌مان و قلبمان و روحمان را به رنگ الهی در بیاوریم. دل پاک و قلب سالم و روح خدایی و الهی با این دل مشغولی‌ها و گرفتاری‌هایی که ما برای خودمان درست کردیم، حسادت‌ها، کدورت‌ها، رقابت‌های ناسالم، قابل جمع نیست. گرسنگی و تشنگی برای این است که به معنای حقیقی کلمه روح ما به سلامتی دست پیدا کند.

وظایف اجتماعی در ماه رمضان

یک بخشی از کارها طبیعتاً در این ایام علاوه بر خویشتن، پرداختن به دیگران است، تبلیغ دین، نه تنها با لسان بلکه با عمل، مهمترین چیزی که در این شرایط می‌تواند کمک بکند به تقویت دین و مذهب، عمل ما و رفتار ماست. با اخلاق خوب، با رفتار خوب، با سلوک مناسب با مردم، پی‌گیر کار مردم بودن، باز کردن گره از کار دیگران ولو زبانا، بله خیلی از ما شاید نتوانیم مشکلات مردم را حل کنیم، اما با زبان که می‌توانیم کمک بکنیم، همراهی کنیم، امیدوار کردن مردم در این شرایط سخت و خیلی از امور که حالا باید در جای خودش به آنها پرداخته شود. این هم یک وظیفه است. فکر نکنیم تمام هم و غم خودمان را مصروف خودمان بکنیم، هر کدام به جای خودش، هم باید مصروف خودمان شویم، هم مصروف دیگران، بین اینها باید جمع کنیم، همانطوری که سعادت خودمان، سلامتی روحی خودمان برایمان اهمیت دارد، سعادت و سلامتی روحی دیگران هم باید برای ما مهم باشد.

انشالله خداوند این توفیق را به همه ما عنایت بفرماید از همه آقایان هم التماس دعا داریم.

«والحمد لله رب العالمین»